

THOMAS TANGERÅS

Nationella beslut kan bidra till att lösa det globala klimatproblemet

Det finns en utbredd föreställning att klimatproblemet kräver internationella förhandlingslösningar. Men ny ekonomisk forskning pekar på skäl till varför ett visst mått av lokalt beslutsfattande kan vara att föredra, även om makthavarna ignorerar de internationella effekterna av de nationella styrmedlen.

Den europeiska marknaden för utsläppsrätter är ett kraftfullt verktyg för att begränsa kostnaden för utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser i Europa på ett ekonomiskt effektivt sätt. I teorin styr marknaden utsläppen till de verksamheter där det är svårast att reducera dem. När företag möter en kostnad för utsläpp kommer de att reducera utsläppen om kostnaden är lägre än priset på utsläppsrätter. Företagen kommer i stället att köpa utsläppsrätter om deras kostnad för att sänka utsläppen överstiger priset på utsläppsrätter.

Politikerna lämnar dock inte fördelningen av utsläppsrättigheter till marknaden. De flesta av EU:s medlemsländer har i stället infört regler och ekonomiska styrmedel för att dirigera de inhemska utsläppen av koldioxid och stöder speciellt investeringar i förnybar energi. I Sverige, till exempel, tilldelas producenter av förnybar energi gröna elcertifikat som de kan sälja till hushållen (som är tvungna att köpa). Gröna elcertifikat ökar värdet av att investera i förnybar energi utöver vinsten av att sälja elen på marknaden. På en omfattande europeisk utsläppsmarknad kommer dock nationella styrmedel inte att ha någon nettoeffekt på den totala mängden utsläpp, eftersom den bestäms helt av det antal utsläppsrätter EU beslutat om. Däremot kan de nationella styrmedlen öka kostnaden för att reducera utsläppen, eftersom de rubbar marknadslösningen. Vore det då inte bättre att centralisera klimatpolitiken helt på EU-nivå?

Ny ekonomisk forskning (Ogawa och Wildasin 2009) pekar dock på skäl till varför lokalt beslutsfattande kan vara att föredra i klimatpolitiken trots att kostnaden för att reducera utsläpp kan bli hög. Nationell klimatpolitik har inte bara konsekvenser för klimatet. T.ex. driver subventioneringen av förnybar energi ned elpriset och gynnar framför allt den inhemska elintensiva industrin. Det är därför en skillnad mellan de kostnader och intäkter av utsläpp som enskilda företag upplever och hur denna balans ser ut från politisk och nationell synvinkel. Den verkliga inhemska kostnaden av att reducera utsläppen är därför inte med nödvändighet den samma som utsläppspriset. Den

nationella klimatpolitiken kan man se som en korrigerande av denna skillnad. En naturlig invändning är att politiker på nationell nivå ignorerar de totala kostnaderna och intäkterna av sina beslut genom att inte ta hänsyn till konsekvenserna utomlands av de nationella styrmedlen – det finns s.k. externaliteter. Som Ogawa och Wildasin visar är de lokala besluten sammanlänkade då kapitalet flyttar dit avkastningen är högst. Detta innebär att när staten subventionerar t.ex. förnybar energi drar man även till sig investeringar från utlandet och påverkar därigenom andra länders förutsättningar att bedriva ekonomisk politik och därmed kostnaderna av utsläpp utomlands. Denna avkastning beror dels på marknadspriset på el, dels på subventionen, som i sin tur återspeglar den nationella kostnaden av utsläpp. Även om inget land tar hänsyn till effekten av de nationella styrmedlen utomlands, kommer varje land att överskatta värdet av subventioner lika mycket. Externaliteten är ungefär lika stor för alla länder eftersom utsläpp av växthusgaser har samma miljöeffekt oberoende av vilket land de kommer ifrån. I slutändan spelar externaliteterna ingen roll för investeringarnas fördelning mellan länder, samtidigt som varje lands klimatpolitik blir optimalt anpassad efter de inhemska förhållandena.

Ett centralt antagande i Ogawas och Wildasins studie är att de totala mängderna utsläpp och kapital är givna. Fri rörlighet av kapital säkrar att investeringarna företas där de är mest lönsamma. Vidare antas alla länder ha tillgång till likartad reningsteknologi. Beslutsfattarna representerar sitt land när politiken utformas och har ingen personlig agenda. Dessa antaganden gör att värdet av decentraliserat beslutsfattande i klimatpolitiken kanske är mer relevant för Europa än för en del andra regioner, eftersom Europa i högre grad än andra regioner har fri rörlighet för kapital och ett utsläppstak.

Referens

Ogawa, Hikaru och David E. Wildasin (2009), "Think Locally, Act Locally: Spillovers, Spillbacks, and Efficient Decentralized Policymaking". *American Economic Review* 99(4), 1206–1217.